

Nord-Troms Regionråd DA

Til
Utdannings- og forsvarskomiteen
Stortinget

Epost: utenriks-forsvar@stortinget.no

Høringsnotat – Nordområdemeldingen ***Meld. St. 9 (2020–2021) Mennesker, muligheter og norske interesser i nord***

Nord-Troms Regionråd viser til høring Nordområdemelding med frist 13. januar for innsending av høringsnotat til komiteen.

Dette notatet er utarbeidet i samarbeid med det regionale ungdomsrådet i Nord-Troms (RUST) og Arena Nord-Troms (næringspolitisk forening).

Bo-attraktivitet, jobb og verdiskaping gjennom økt samarbeid mellom næringsliv, forsknings- og utdanningsinstitusjoner er utpekt som sentrale satsingsområder for regjeringens nordområdepolitikk og er særlig vektlagt i meldingen.

Nord-Troms er midt i nordområdene. For at det fortsatt skal være attraktivt å bo og bli i regionen forutsetter det;

- de unges deltakelse i samfunnsutviklingen,
- god infrastruktur og kommunikasjonsløsninger for verdiskaping og befolkning,
- tilrettelegging av gode rammebetingelser for bedriftsetableringer og videreutvikling av eksisterende næringsliv,
- et tjenestetilbud på nasjonalt nivå,
- opprettholdelse av tiltakssonen,
- tilgang til dagsaktuelle og relevante kompetansetilbud gjennom fleksible og digitale løsninger,
- at forskning trekkes ut i regionen og regionen inn i forskningen, samt
- et allsidig kultur- og fritidstilbud.

Vi har valgt å gi konkrete innspill med referanse til de ulike kapitlene i meldingen.

KAP 4 SAMFUNNSUTVIKLING I NORD

Ungdomsmedvirkning

RUST – Regional ungdomsmedvirkning i Nord-Troms har ført til større involvering i lokal samfunnsutvikling og er en etablert modell for samarbeid både på regionalt og lokalt nivå. Det er flere tilfeller der RUST-representanter har gått hele veien fra start i kommunalt ungdomsråd, RUST og ungdommens fylkesråd, til å sitte i kommunestyret i hjemkommunen.

RUST inkluderer ungdom i fremtidsrettet planlegging i regionen. Dette skaper samfunnsengasjement, bolyst og blilyst, og vi ser det verdifulle i å dele Nord-Troms sine positive erfaring med andre regioner.

Anbefaling fra ungdomspanelet for Nordområdemeldingen s.21:

«De regionale samarbeidsordningene bør styrkes. Alle regioner burde ha regionale ungdomsråd slik som RUST i Nord-Troms, som styrker samarbeid og erfaringsutveksling på tvers av kommunegrensene»

Forslag til tiltak:

- Sekretariat for regionalt nordområdeforum UNG legges til Nord-Troms. (ref meldingen s. 78) *«Styrke Sekretariat for Regionalt nordområdeforum med en treårig prosjektstilling med ansvar for blant annet koordinering av ungdomsarbeid som oppfølging av ungdomspanelet til meldingen, totalt tre mill. kroner.»*
- *«Videreutvikle muligheten for kontakt og samarbeid mellom ungdom på tvers av landegrensene, blant annet gjennom Barents-samarbeidet og EUs programmer som Interreg og Erasmus+»*, forslag til tillegg: og gjennom samarbeid på Nordkalotten gjennom Tornedalsrådet.

Grensetjenesten

Nordkalottens grensetjeneste er viktig som en ressurs for næringsutvikling, rekruttering og samarbeid over landegrensene. Kontoret i Skibotn ble etablert i 2011 gjennom et nordisk samarbeid, og er den eneste av grensetjenestene i Norge som betjener tre land i tillegg til å ivareta det samiske og kvenske perspektivet gjennom sitt arbeid. Grensetjenesten besitter spesialkompetanse innen grenseoverskridende aktivitet, og i et nordområdeperspektiv er deres kompetanse og nettverk en viktig bidragsyter for rekruttering av kompetanse og arbeidskraft til både privat og offentlig sektor.

Forslag til tiltak:

- Nordkalottens grensetjeneste i Skibotn må forsterkes og sikres en nasjonal medfinansiering for å besvare en stor økning i antall henvendelser, og bidra til økt mobilitet på tvers av landegrensene mellom Finland, Sverige og Norge.
- Videreutvikle Nordkalottens grensetjeneste innen kompetanse, næringsutvikling og rekruttering, som alle er viktige fokusområder for å sikre tilstrekkelig og rett arbeidskraft i nordområdene.

KAP 5 NÆRINGS LIV OG KOMPETANSE

Næringsliv

Nord-Tromsregionen har høy verdiskaping i forhold til folketallet, både innen sjømatnæring og landbruk. De marine næringene er spesielt viktige for sysselsettingen i kommunene i regionen. Fylkene i nord har store oppdrettsvirksomheter som dekker hele verdikjeden fra stamfisk til marked, de eksporterer til hele verden, samarbeider med store aktører og FoU-miljøer og inngår i klyngesamarbeid. Sjømat er stort i Nord-Troms, og tall fra 2018 viser at det i regionen produseres 1,2 millioner måltider per dag til en verdi av 6,6 milliarder kroner årlig. Tre av Troms sine åtte lakseslakterier er lokalisert i Nord-Troms. I 2018 slaktet disse 64 % av laksen som ble slaktet i Troms.

Forslag til tiltak:

- Utvikle en pilotmodell i Nord-Troms for økt forskning og utvikling på kyst- og sjømatrelaterte områder. Målet er å etablere et kystlaboratorium på Skjervøy der man ser for seg følgende innhold:
 - Fokus på studie av kyst- og fjordøkosystemer i regionen
 - Utvide arbeidet med marin bunnkartlegging i pilotområdet Nordreisa/ Skjervøy/ Kvænangen
 - Økt forskning på sameksistens for havbruk, hvitfisk og reker
 - Samhandling med kompetansmiljøer på alle nivå
 - Kurstilbud/ kompetanseheving innen rømmingsproblematikk tilknyttet havbruk
 - Utvikle et analyselaboratorium bl.a. innenfor området fiskehelse/ vannkvalitet
- Bidra til å iverksette et nasjonalt program for marin bunnkartlegging med oppstart 2023, der Nord-Norge kartlegges først.

Kompetanse

I Nord-Norge har det lenge vært en utfordring å skaffe den nødvendige kompetansen til landsdelen, samt å holde på den. I regionsentre som Bodø, Tromsø og Alta er ikke dette et stort problem, men på mindre plasser med stor avstand til regionsentrene er det en reell utfordring å skaffe kvalifiserte lærere, leger, sykepleiere, ingeniører og annen kompetansesarbeidskraft.

Et viktig verktøy for å sikre spredning av viktig kompetanse er å ha et desentralisert utdanningstilbud med læresteder tilpasset lokal næringsprofil og samfunnsmessige behov, hvor folk i distriktene kan ta høyere utdanning nærmere der de bor.

Forslag til tiltak:

- Utvikle pilotmodellen Campus Nord-Troms, med utgangspunkt i Nord-Troms Studiesenter. Dette er viktig for regional utvikling og kompetanseheving og må gjøres i samarbeid med næringslivet. Campus Nord-Troms skal være en modell for høyere utdanning, forskningsbasert næringsutvikling og innovasjon. Sentralt i campus-

modellen er motorrollen for samfunnsutvikling og koordinering av felles utviklings-tiltak i regionen.

Satsinger som vil inngå i campus-modellen:

- Videreutvikle studiesentermodellen som kompetansepilot i nord i samarbeid med UiT og nærings- og arbeidsliv i regionen, og gjerne i samarbeid med regioner med tilsvarende muligheter og utfordringer som Nord-Troms (for eksempel Øst-Finnmark).
- Videreutvikle kompetansesenter og lokale læringsarenaer for livslang læring i hver kommune som del av studiesentermodellen. Være pådriver for digitale løsninger som muliggjør videreutdanning der du bor.
- Etablere skreddersydde studier med høy aktualitet i samarbeid med næringsliv og UiT.
- Samarbeide med Arena Nord-Troms om en helhetlig modell for mastergrads-stipend og traineeordning for å styrke fokuset på felles målsetting om rekruttering og kompetanseheving.
- Forskningsnode Nord-Troms, som trekker forskningen ut i distriktet og distriktet inn i forskningen.

KAP 6 INFRASTRUKTUR

Infrastruktur er viktig for landsdelen både med hensyn til sysselsetting, verdiskaping og produksjon. Godt utbygde kommunikasjonstilbud er avgjørende for nærings- og befolkningsutviklingen i nord, og transportkorridorene gjennom Nord-Troms er sentrale for å binde de ulike regionene i fylket, Nord-Norge og grenseovergangen til Finland/Sverige tettere sammen. God kommunikasjon også sjøveien, med hurtigbåt og ferger, rassikring, lufthavn og godt utbygd telekommunikasjon, er også viktig for å kunne møte behovet til næringslivet og befolkningen.

Forslag til tiltak:

- Videreføre satsingen med å utvikle veinettet i nord med fokus på næringstransporter. Det må settes av tilstrekkelig midler til tiltak på fylkesvegnettet i denne satsingen.

Nord-Troms 12.01.21

*Ørjan Albrigtsen
Rådsordfører (leder)
Ordfører i Skjervøy mobil:47013662*

*Johannes Lundvoll
leder RUST*

*Ramona Thomassen
Nestleder RUST*

*Håvard Høgstad
leder Arena Nord-Troms*